

DEMOS DIALOGI- OPAS

rozmawiajmy
Fundacja Wspierania Dialogu

ERÄTAUKO
SÄÄTIÖ

HERMES

Euroopan unionin
osarahoittama

Sisällysluettelo

1. Johdanto DEMOS-oppaaseen	1
2. Tietoa DEMOS-hankkeesta.....	2
2.1. Taustatietoa.....	3
2.2. DEMOS-hanke	5
3. DEMOS-tutkimuksen tulokset	7
4. Johdanto DEMOS-dialogiin.....	10
4.1. Dialogista	10
4.2. DEMOS-dialogimalli	12
5. DEMOS-dialogikortit.....	15
6. Näin järjestät itse oman DEMOS-dialogin	16
6.1. Oman DEMOS-dialogin suunnitteleminen.....	20
6.2. Osallistujien määrittelyminen ja kutsuminen DEMOS- dialogiin	23
6.3. DEMOS-dialogin ohjaaminen.....	26
6.4. Keskustelusta viestiminen ja keskustelun paketointi	38
Lähteet.....	40

Vastuuvapauslauseke: DEMOS-hanke on osarahoitettu Euroopan unionin toimesta. Tässä oppaassa esitetyt näkemykset tulevat kuitenkin oppaan kirjoittajilta, eivätkä ne välttämättä edusta Euroopan unionin tai Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanoviraston (EACEA) näkemyksiä. Euroopan unioni ja EACEA eivät näin ollen ole näistä vastuussa.

Tämä lisenssi sallii käyttäjien jakaa, muokata, soveltaa ja kehittää materiaalia missä tahansa muodossa, mutta ainoastaan ei-kaupallisiin tarkoituksiin ja sillä ehdolla, että oppaan tekijä mainitaan asianmukaisesti.

Tämä teos on lisensoitu CC BY-NC-ND 4.0 -lisenssillä.

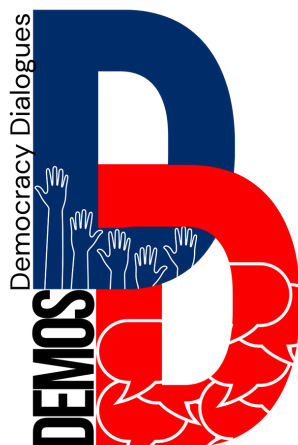

1 Johdanto DEMOS-oppaaseen

Tämä opas on laadittu DEMOS-dialogien järjestäjille ja ohjaajille sekä kaikille muille aiheesta kiinnostuneille. Tämän oppaan avulla pääset tutustumaan demokratiaan kytkeytyviin käsitteisiin sekä dialogin mahdollisuuksiin. Näiltä sivuilta löydät hyödyllistä tietoa, aktiviteetteja ja työkaluja, jotka auttavat sinua järjestämään oman DEMOS-dialogin.

DEMOS-opas on kehitetty yhteistyössä kolmen kumppanijärjestön kanssa. DEMOS-hankkeessa mukana ovat Fundacja Wspierania Dialogu „Rozmawiajmy” (Dialogin tukisäätiö) Puolasta, Erätauko-säätiö Suomesta ja HERMES (Kroatian koulutus- ja kehittämisverkosto viestinnän kehittämiseksi) Kroatiasta.

DEMOS-opas on laadittu osana Euroopan unionin osarahoittamaa Erasmus+-hanketta 2023-1-PL01-KA220-ADU-000154257 nimeltä DEMOS - Demokratiadialogit.

2 Tietoa DEMOS-hankkeesta

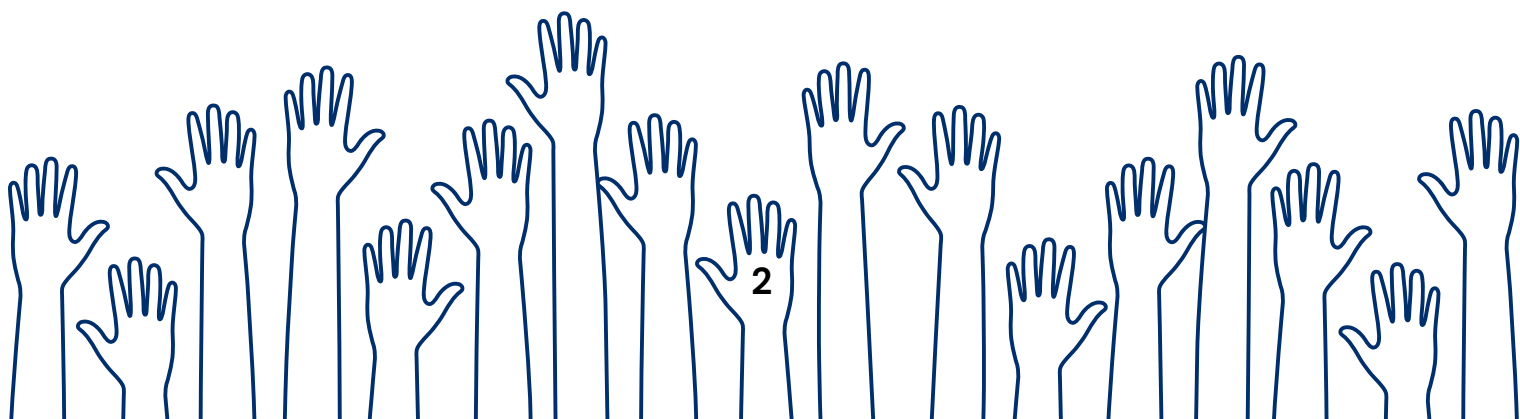
*“Demokratioita on kehitettävä ja uudistettava joka ikinen päivä, ja tämä edellyttää, että kansalaisilla on **valmiudet ilmaista mielipiteensä.**”*

(2019–2024 Euroopan komission ensisijainen tavoite ”Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle”)

Demokratian käsite on kulkenut pitkän kehityskaaren aina antiikin Kreikasta nykypäivään, niin Eurooppaan kuin muualle maailmaan.

Sanasta demokratia tulee usein ensimmäisenä mieleen vapaat vaalit, parlamentit, instituutiot ja lait. Demokraattisen hallintotavan ydin on kuitenkin **demokraattisessa kulttuurissa** (”demokratia vaaliurnien ulkopuolella”) – siis siinä, miten elämme rinnakkain, vuorovaikutamme ja käsittelemme tärkeitä asioita.

Demokraattinen kulttuuri tarkoittaa myös osallistumista dialogiin, konfliktien ratkaisemista rauhanomaisin keinoin, aktiivista osallistumista yhteiskuntaan ja vastuun ottamista tekemistämme päätöksistä.

2.1. Taustatietoa

Useissa tutkimuksissa nostetaan esille tiettyjä maailmanlaajuisen demokratian suuntauksia. Economist Intelligence Unitin vuoden 2023 demokratiaindeksi osoittaa, että maailmanlaajuinen demokratia on heikentynyt alimmalle tasolleen sitten vuoden 2006: vain 8 prosenttia maailman väestöstä elää täydessä demokratiassa, 40 prosenttia sen sijaan autoritaarisessa hallinnossa.¹ IPSOSin ja IDEAn raportit² osoittavat myös laajaa tyytymättömyyttä demokratiaan, jopa vakiintuneissa, pitkään vallinneissa demokratioissa. V-Dem-raportissa korostetaan demokratian tason maailmanlaajuisesta heikkenemistä, kun esimerkiksi sananvapaus heikkenee ja hallitusten harjoittama sensuuri lisääntyy monissa maissa.³ Freedom Housen Freedom in the World 2023 -raportissa taas korostetaan kansalaisten aktiivisen osallistumisen ja valppauden merkitystä demokratian ylläpitämiseksi.⁴

Demokratian tulevaisuudesta keskustellaan laajalti. Kysymys siitä, miten ihmiset saadaan keskustelemaan, on maailmanlaajuinen. Yleisesti ottaen demokratia kohtaa maailmanlaajuisesti useita haasteita:

- 1** Demokraattisten normien rapautuminen: Monissa demokratioissa demokraattisten normien ja periaatteiden noudattaminen on heikentynyt. Tämä on ollut nähtävillä esimerkiksi liittyen oikeusvaltioperiaatteisiin, lehdistönvapauteen ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamiseen. Autoritaariset johtajat käyttävät usein hyväkseen demokraattisten järjestelmien porsaanreikiä vakiinnuttaakseen valtaansa ja heikentääkseen demokraattisia instituutioita.

- 2 Vaalien koskemattomuuteen kohdistuvat uhat: Vaaleihin puuttuminen, äänestäjien tukahduttaminen ja vaalimenettelyjen manipulointi ovat merkittäviä uhkia demokratialle. Nämä taktiikat heikentävät vaalien legitimitettä ja murentavat kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin.
- 3 Populismin nousu: Populististen johtajien ja liikkeiden nousu on horjuttanut demokraattisia järjestelmiä monissa maissa. Populistijohtajat tekevät usein marginalisoiduista ryhmistä syntipukkeja, käyttävät jakavaa retoriikkaa ja heikentävät demokraattisia normeja pyrkiessään valtaan.
- 4 Eriarvoisuus ja poliittinen polarisaatio: Taloudellinen eriarvoisuus ja poliittinen polarisaatio heikentävät demokraattista hallintotapaa, koska ne syventävät yhteiskunnallisia jakolinjoja ja vähentävät luottamusta demokraattisiin instituutioihin. Polarisoituminen voi johtaa umpikujaan, joka vaikeuttaa kiireellisten kysymysten käsittelyä ja vaarantaa demokraattisten järjestelmien tehokkuuden.
- 5 Teknologiset haasteet: Tällaisia ovat muun muassa väärän tiedon leviäminen, verkkomanipulointi ja yksityisyyden suojaan kohdistuvat uhat. Erityisesti sosiaalisen median alustoja on syytetty väärän tiedon levittämisestä ja polarisoivan sisällön korostamisesta.
- 6 Globalisaatio ja demokratian taantuminen: Globalisaatio on luonut uusia mahdollisuuksia talouskasvulle, mutta se on myös osaltaan heikentänyt demokraattista hallintotapaa. Valtioiden väliset uhat, kuten verkkohyökkäykset, terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus, asettavat haasteita perinteisille käsityksille valtion suvereniteetista ja demokraattisesta vastuuvuorollisuudesta.

7

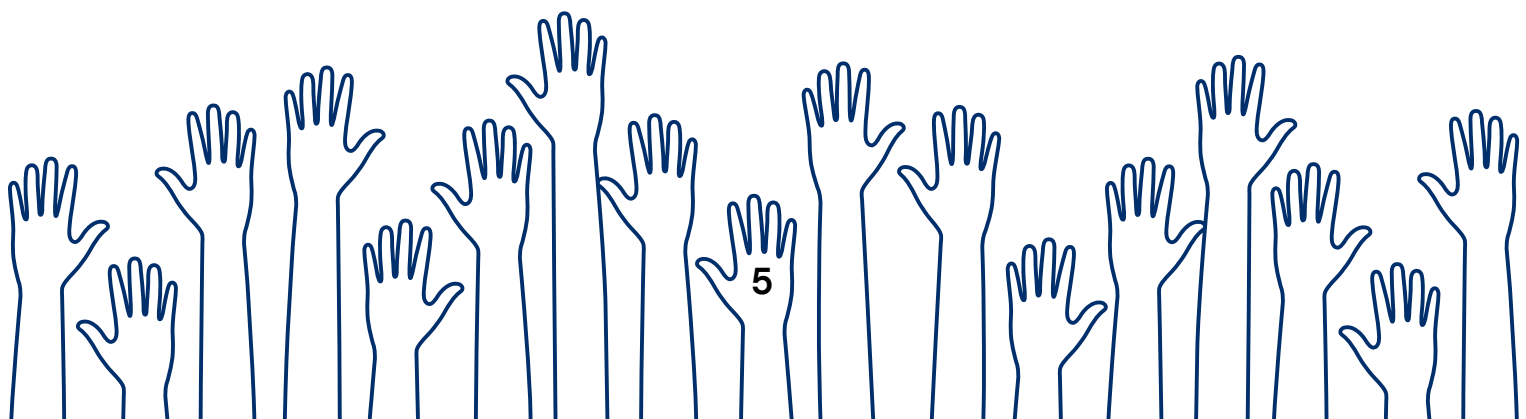
Ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen: Ilmastonmuutos ja ympäristökato uhkaavat demokraattisten yhteiskuntien vakautta, koska ne pahentavat sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta, kiihdyttävät konflikteja niukoista resursseista ja heikentävät kansalaisten luottamusta demokraattisten instituutioiden kykyyn vastata näihin haasteisiin tehokkaasti.

2.2. DEMOS-hanke

DEMOS – Demokratiadialogit -hankkeella pyritään vastaamaan osaan edellä mainituista haasteista kannustamalla ihmisiä käymään dialogia tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Dialogi, elinikäinen oppiminen ja itsensä kehittäminen voivat olla ratkaisevia vastauksia ihmisten kohtaamiin haasteisiin.

DEMOS-hankkeen päätavoitteena on:

- 1 Lisätä yhteiskunnallista dialogia
- 2 Parantaa kansalaisten dialogitaitoja
- 3 Auttaa kansalaisia oppimaan lisää demokratiasta inspiroivalla ja rakentavalla tavalla
- 4 Näiden kolmen edellä mainitun tavoitteen avulla: Vahvistaa demokratiakulttuuria

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi olemme luoneet DEMOS-dialogimenetelmän, jonka avulla voit keskustella yhteiskunnallisesti tärkeistä kysymyksistä. Menetelmän avulla voit kutsua eri taustoista tulevia ihmisiä yhteen sekä jakamaan kokemuksiaan erilaisista ilmiöistä sekä kuuntelemaan muita. DEMOS-dialogimenetelmän avulla voit oppia lisää itsestäsi, muista ja demokratiasta. Dialogitaitojen lisäämisen ohella menetelmän tavoitteena on myös kannustaa osallistujia sitoutumaan kansalaistoimintaan omissa paikallisyhteisöissään.

DEMOS-hankkeessa on tuotettu maksuttomia materiaaleja, joiden tarkoituksena on tukea ohjaajia omien dialogien järjestämisessä:

- **DEMOS-opas** sisältää taustatietoa aiheeseen, esittelee DEMOS-dialogimenetelmän ja tarjoaa käytännön työkaluja ohjaajille
- **DEMOS-dialogikortit** ovat osa DEMOS-dialogimenetelmää, ja niiden avulla voidaan helpottaa dialogin ohjaamista erilaisista demokratiaan liittyvistä aiheista
- **Koulutuspaketti** tukee keskustelun ohjaajaa, ja sitä voidaan levittää jatkokäyttöön
- **DEMOS-nettisivut** kokoavat yhteen kaikki kehitetyt materiaalit, jotka ovat kaikkien saatavilla maksutta: <https://democracydialogues.eu/>
- **Viestintämateriaalit** tarjoavat tukea järjestäjille ja ohjaajille omien DEMOS-dialogien järjestämiseen

Muista, että dialogi- ja demokratiakulttuurin rakentaminen on jatkuva prosessi! Demokratisoituminen on jatkuvaa työtä. Ota askel kerrallaan ja muista pitää hauskaa sitä tehdessäsi!

3 DEMOS–tutkimuksen tulokset

”MEIDÄN ON KOHDATTAVA TOISEMME”

Demokratian turvaaminen dialogin ja kansalaisten osallistumisen avulla

Euroopan laajuisia pohdintoja demokratiasta

Lokakuun 2023 ja tammikuun 2024 välisenä aikana DEMOS – demokratiadialogit -hankkeen tutkijaryhmä käynnisti lyhyen tutkimuksen⁵ demokratiakäsityksistä omissa maissaan ja Euroopan unionissa. Puolasta, Kroatiasta, Suomesta ja muista Euroopan maista tulleiden osallistujien kyselyvastausten pohjalta laadittu raportti antoi meille arvokasta tietoa siitä, millaisia toiveita ja huolenaiheita kansalaisilla on demokratian tilasta tänä päivänä.

Kroatian ja sen naapurimaiden pessimismi ja pettymys demokratiaan olivat selvästi havaittavissa kyselyyn osallistuneiden vastauksissa – viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana, Jugoslavian hajoamisen jälkeen, alueen demokraattiseen hallintojärjestelmään on kohdistunut suuria toiveita ja odotuksia. Demokratian ja monipuoluejärjestelmän käyttöönotto oli kuitenkin loppujen lopuksi yksi niistä verukkeista, joilla Jugoslavian hajoamiseen johtaneet sodat puhkesivat. Tämän tutkimuksen otoksessa kansalaisten luottamukseen siihen, että demokratia vastaa heidän tarpeitaan, vaikuttivat voimakkaasti korruptio (ja siihen liittyvät käsitykset), pettymys poliittiseen eliittiin sekä tyytymättömyys synkkiin tulevaisuudennäkymiin.

Suomi, joka on ryhmän vaurain ja vakain demokratia, antoi kuvan siitä, miten ihmiset pohtivat ja arvostavat demokratian hyötyjä ja miten varovaisesti he suhtautuvat joihinkin demokratian puutteisiin tai mahdollisiin riskeihin. Suomi on eri indeksien mukaan jatkuvasti maailman kärkimaiden joukossa demokratian suhteen. DEMOS-tutkimuksen vastaajat näyttivät arvostavan demokratian perusperiaatteita, kuten tasa-arvoa, avoimuutta ja osallistumista. Samalla he olivat huolissaan polarisaatiosta, osallistumis- ja keskustelukulttuurin heikkenemisestä sekä ulkopoliittisesta kehityksestä, kuten Ukrainan sodasta.

DEMOS-kysely toteutettiin hyvin erityisenä ajankohtana **Puolassa**, nimittäin välittömästi vuoden 2023 vaalien jälkeen, jotka johtivat hallituksen vaihtumiseen. Kahdeksan vuoden ajan vallassa ollut poliittinen puolue herätti paljon huolta demokratian heikkenemisestä sekä Puolassa että Euroopan unionissa. Monille vastaajille vaalien tulos toi helpotuksen tunteen. Samaan aikaan kuitenkin maan korkea polarisaatio ja kyvyttömyys kommunikoida erilaisten näkemysten välillä on saanut monet puolalaiset vastaajat huolestumaan edessä olevasta vaikeasta työstä demokraattisten instituutioiden ja prosessien palauttamisessa sekä syvien yhteiskunnallisten jakolinjojen kaventamisessa.

Alla olevat kaksi sanapilveä on koostettu yli 300 kyselyyn saadusta vastauksesta. Ensimmäinen pilvi kuvaa ihmisten **käsityksiä haasteista ja huolista**, joita demokratia kohtaa sekä omassa maassaan että Euroopan Unionissa. Toinen taas kuvaa sellaisia demokraattisia elementtejä, joita vastaajat pitävät **toivon tai mahdollisuuksien lähteinä** omassa maassaan tai Euroopan unionissa.

4 Johdanto DEMOS-dialogiin

Keskusteleminen on tehokas työkalu. Se on hyvin keskeisessä asemassa ihmisten elämässä. Siltikin välillä on vaikeaa puhua ääneen ja kuunnella muita uteliaasti juuri silloin, kun se olisi tarpeen.

Meillä kaikilla on erilaisia vahvuuksia ja heikkouksia keskustelutaitojemme suhteen. Kasvamme erilaisissa yhteiskunnissa, kulttuureissa ja perheissä. Meillä saattaa myös olla erilaisia tarpeita tyydytettävänä, jotta olisimme valmiita osallistumaan keskusteluun. Jotkut keskustelut tai keskustelunaiheet ovat meille helppoja, toiset taas vaikeita.

Ihmisenä emme koskaan voi olla täydellisiä dialogitaitojen suhteen. Voimme kuitenkin harjoitella, iästä riippumatta. Ja se jos jokin on varsin lohdullista.

Lukemalla tämän oppaan opit vinkkejä siihen, kuinka voit olla parempi kuuntelija ja aktiivisempi osallistuja dialogissa. Käytännönläheisten DEMOS-dialogityökalujen avulla jokainen voi harjoitella näitä taitoja.

4.1. Dialogista

Dialogi on rakentava keskustelu, jossa jokaisen ääni on yhtä arvokas. Onnistunut dialogi auttaa kaikkia osallistujia saavuttamaan syvemmän ymmärryksen käsiteltävästä aiheesta, mikä taas johtaa pohdintoihin itsestä, muista ja yhteiskunnasta ylipäätään.

Sanan dialogi juuret ovat kreikan kielessä. Logos tarkoittaa sanan merkitystä (sanan sisältöä tai ajatusta), ja dia tarkoittaa kautta tai lävitse. Näin ollen dia logos tarkoittaa merkityksen tai ymmärryksen virtausta keskustelijoiden lävitse. Dialogia käsitellään useimmiten neljästä eri näkökulmasta:

- Kommunikaatio, vuorovaikutus – dialogi keskusteluna tai erityisenä vuorovaikutuksen muotona, jossa keskinäinen ymmärrys on tärkeää
- Ihmissuhteet – siteiden luominen muihin, terve ja läheinen suhde toisiin, sekä ihmisen kehittyminen dialogisten suhteiden ansiosta
- Kollektiivinen älykkyys – eli kyky oppia toisilta ja tehdä parempia päätöksiä rakentavan dialogin myötä, jossa kuunteleminen ja avoimuus toisia mielipiteitä kohtaan ovat keskeisiä
- Filosofia – päähuomio on ihmisessä ja siinä, miten tämä kohtaa toiset ihmiset (dialogin filosofia)

Nämä määritelmät eivät kuitenkaan poissulje toisiaan. Kaiken kaikkiaan dialogi auttaa ihmisiä edistämään rauhaa ja yhteisymmärrystä.

Dialogitaidot voidaan ymmärtää sellaisten taitojen ja asenteiden kokonaisuutena, jotka tukevat hyvää vuorovaikutusta ja joita voi kehittää ja harjoitella. Tällaisia taitoja voivat olla:

- Rehellisyys, samalla kuitenkin kunnioittaen muita ihmisiä
- Aktiivinen kuuntelu
- Avoimuus uudelle tiedolle
- Muiden ihmisten kunnioittaminen
- Toisten mielipiteiden kunnioittaminen
- Tuomitsemisen ja ennakkoluulojen välttäminen
- Hyvän ilmapiirin luominen vuorovaikutustilanteeseen
- Oman ajattelun reflektointi vuorovaikutuksen parantamiseksi
- Erilaisten tunteiden tiedostaminen
- Piilevien valtasuhteiden tiedostaminen (esim. ikä, kansalaisuus, varallisuus, sukupuoli, seksuaalisuus, etnisyys)

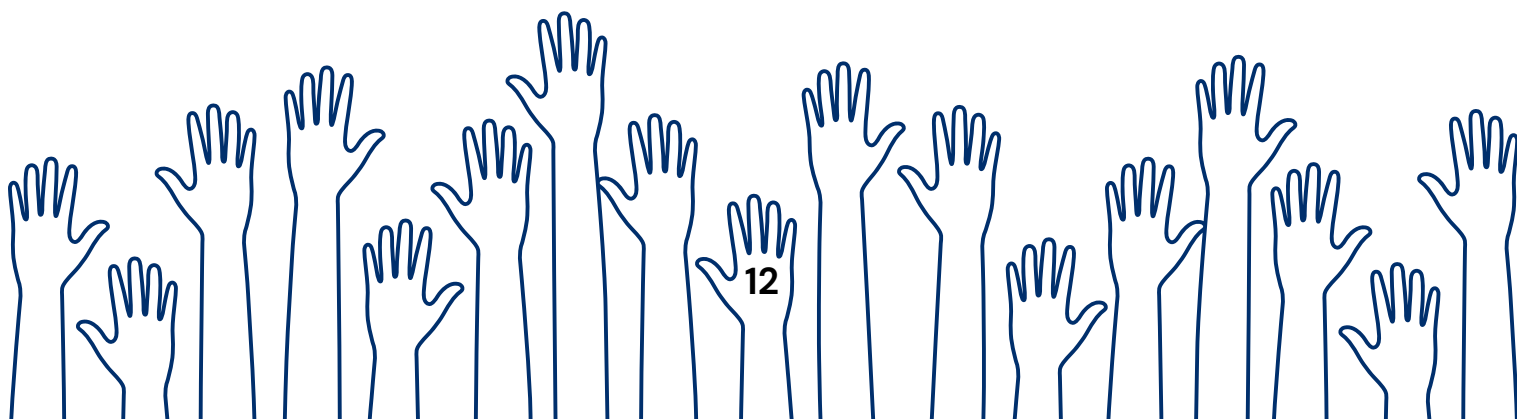
4.2. DEMOS–dialogimalli

DEMOS–dialogi on menetelmä, joka tukee tasavertaista kohtaamista ja rakentavia yhteiskunnallisia keskusteluja erilaisista demokratiaan liittyvistä aiheista.

DEMOS–dialogi auttaa osallistujia oppimaan lisää itsestä, toisista ja demokratiasta. Se tarjoaa mahdollisuuden pysähtyä ja pohtia eri teemoja rauhassa ja voi innostaa kansalaisvaikuttamaan.

Tällaisessa dialogissa ihmiset uskaltavat ja kokevat voivansa ilmaista oman mielipiteensä. Osallistujat voivat avoimesti esittää omia näkemyksiään, kohtelevat toisiaan kunnioittavasti ja kuuntelevat toisiaan aktiivisesti. Samalla he pyrkivät asettamaan omat uskomuksensa tai ennakkoluulonsa hetkeksi sivuun, ja pyrkivät sen sijaan ymmärtämään toistensa näkökulmia. Tällaiset keskustelut lisäävät ymmärrystä, molemminpuolista kunnioitusta ja luottamusta sekä edistävät ongelmanratkaisua ja lievittävät yksinäisyyttä.

Dialogi ei kuitenkaan sovi kaikkiin tilanteisiin, eikä sitä tule sekoittaa neuvotteluun, sovitteluun, konfliktien ratkaisuun, vaikuttamistyöhön, väittelyyn tai päätöksentekoon. Dialogia kannattaa käyttää silloin, kun on tarpeen ymmärtää aihetta paremmin tai tuoda eri ihmisiä yhteen keskustelemaan asioista rakentavalla ja tasavertaisella tavalla.

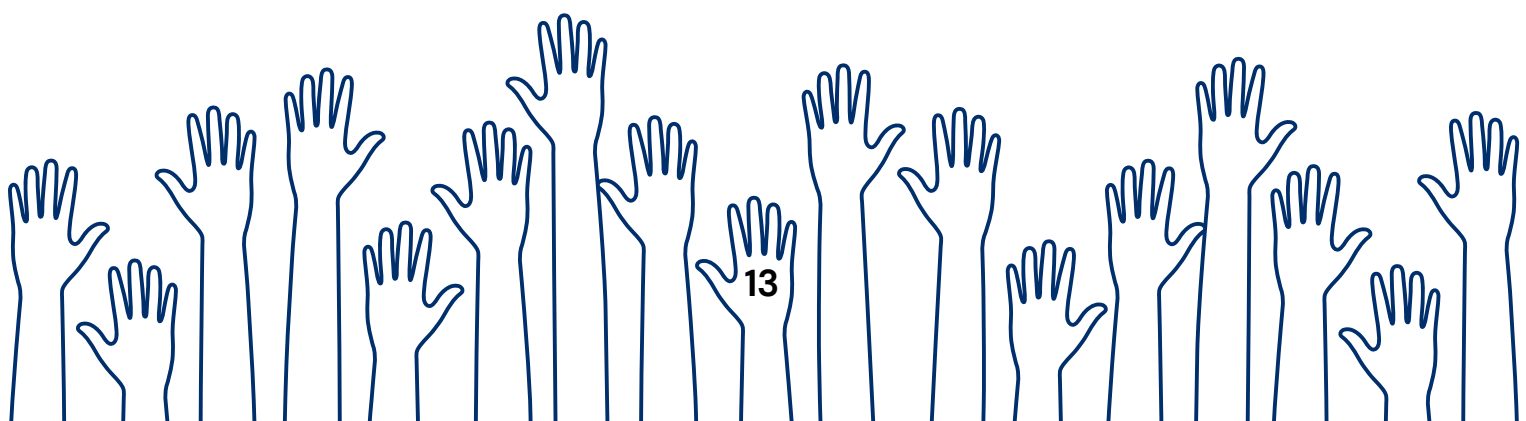

DEMOS-dialogi on puolistrukturoitu dialogimenetelmä. Halusimme tehdä menetelmästä mahdollisimman helpon niin keskustelun ohjaamisen kuin siihen osallistumisen näkökulmasta. Keskustelun rakenne tukee turvallisen ilmapiirin syntymistä ja helppokäyttöiset materiaalit kannustavat ryhtymään toimeen.

Menetelmää voidaan tarvittaessa muokata, jotta se esimerkiksi mahdollistaisi tai paremmin tukisi eri taustoista tulevien ihmisten osallistumista. DEMOS-dialogi perustuu osittain Suomessa kehitettyyn Erätauko-menetelmään.

Jokaisessa DEMOS-dialogissa on ohjaaja, joka varmistaa, että kaikki pääsevät mukaan keskusteluun ja että osallistujat kunnioittavat toinen toisiaan. Myöhemmin tässä oppaassa esitellään useita erilaisia työkaluja, jotka tukevat sinua ohjaajan roolissa.

Sekä ohjaajan että osallistujien tärkein työkalu ovat DEMOS-dialogin pelisäännöt. Ohjaaja esittelee pelisäännöt osallistujille etukäteen ja käy ne läpi vielä dialogin alussa. Osallistujat sitoutuvat noudattamaan pelisääntöjä ja voivat tarvittaessa lisätä mukaan myös uusia sääntöjä.

DEMOS-dialogin pelisäännöt

1 Kuuntele muita, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja

"Jokaisella tulee olla mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä rauhassa. On tärkeää, ettemme keskeytä toisiamme tai supise vierustoverin kanssa."

2 Jaa omia ajatuksiasi ja kokemuksiasi

"Jotta voisimme ymmärtää paremmin käsiteltävää aihetta ja toisiamme, on hyvä puhua omista ajatuksistamme ja kokemuksistamme. Tämä tarkoittaa, että kerromme muille, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet näkemyksiimme."

3 Kunnioita muita osallistujia

"Kunnioitetaan erilaisia ihmisiä ja heidän erilaisia näkemyksiään. Ollaan tietoisia erilaisista tunteista ja mahdollisista piilevistä valtasuhteista sekä huomioidaan nämä."

4 Pohdi asioita rauhassa ja liity muiden puheeseen

"Sinun ei tarvitse tietää oikeita vastauksia. Dialogissa on kyse uteliaasta asenteesta ja asioiden pohtimisesta yhdessä. Meidän ei tarvitse päästä yksimielisyyteen tai löytää ratkaisuja."

5 Ole läsnä ja kunnioita keskustelun luottamuksellisuutta

"Dialogissa on tärkeää keskittyä toisiin ihmisiin sekä käsiteltävään aiheeseen, joten pidetään kännykät ja tietokoneet poissa näkyvistä. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta jokainen voi puhua mahdollisimman vapaasti. Voit jakaa omia ajatuksiasi eteenpäin, mutta jos haluat jakaa jonkun toisen ajatuksia, kysy heiltä ensin tähän lupa."

6 Ole avoin muutokselle

"Dialogi voi koskettaa meitä. Se voi synnyttää uusia oivalluksia ja saada meidät muuttamaan näkökulmaamme. Se voi kannustaa meitä toimimaan ja jatkamaan keskustelua muiden kanssa. Hyviä asioita voi tapahtua, ja DEMOS-dialogi on hyvä tapa aloittaa!"

5 DEMOS–dialogikortit

DEMOS–dialogikortit käsittelevät erilaisia demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin liittyviä kysymyksiä, dilemmoja, haasteita ja arvoja. Nämä dialogikortit ovat keskeinen työkalu demokratiadialogien ohjaamisessa, ja niiden tarkoituksena on syventää sekä ohjaajien että osallistujien ymmärrystä keskeisistä demokraattisista haasteista.

DEMOS–dialogikortteja löytyy yhteensä yli 70 kappaletta. Jokainen kortti esittelee jonkin demokratiaan liittyvän avainkäsitteen, jännitteen, haasteen tai yhteiskunnallisen kysymyksen. Perusmääritelmän lisäksi kortit sisältävät dialogisia kysymyksiä kolmessa eri tasossa dialogiprosessia varten: ensin ovat lämmittelykysymykset, sitten keskustelun syventämiseen tähtäävät kysymykset ja lopuksi vielä refleктоivat kysymykset.

Kun järjestät DEMOS–dialogin, valitse yksi korteissa mainituista aiheista – ja käytä kyseistä korttia sekä DEMOS–dialogin käsikirjoitusta dialogin ohjaamiseen.

Löydät kaikki aiheet ja kortit [DEMOS-verkkosivustolta](#) yhdessä muiden tarvittavien materiaalien kanssa.

6 Näin järjestät itse oman DEMOS-dialogin

” DEMOS-dialogi on onnistunut, kun osallistujat ovat keskenään tasavertaisia, heidän välilleen syntyy keskinäistä luottamusta, keskustelu on rakentavaa, osallistujien ymmärrys aiheesta syvenee ja he alkavat ottaa askelia kohti myönteistä muutosta. ”

Aiemmissa luvuissa olet oppinut DEMOS-hankkeesta, demokratian tilasta, DEMOS-kyselyn tuloksista, DEMOS-dialogikorteista sekä DEMOS-dialogimenetelmän määritelmästä. Kaikki tämä on olennaista ja tärkeää tietoa, johon on hyvä tutustua ennen oman DEMOS-dialogin järjestämistä.

Tässä luvussa opit lisää DEMOS-dialogimenetelmästä käytännön työkalujen kautta. **Nämä työkalut auttavat sinua suunnittelemaan, järjestämään, ohjaamaan ja päättämään dialogisi sekä viestimään siitä.** Tutustu materiaaleihin hyvissä ajoin ennen keskusteluasi. **Löydät kaiken tarvittavan materiaalin myös verkkosivuiltamme.**

Kuinka järjestää oma DEMOS-dialogitapahtuma?

- Osallistu DEMOS-dialogin ohjaajakoulutukseen
- Suunnittele ja järjestä oma DEMOS-dialogitapahtuma
 - Valitse keskustelulle aihe DEMOS-dialogikorttien avulla
- Kutsu osallistujia
- Ohjaa dialogi DEMOS-dialogikorttien ja DEMOS-dialogikäsikirjoituksen avulla
- Kerää osallistujilta oivallukset ja palautetta keskustelusta
- Kiitä osallistujia
- Viesti ryhmänne oivalluksista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- Vastaa Google Forms -lomakkeeseen kertoaksesi meille keskustelustasi (löydät linkin lomakkeeseen nettisivuiltamme)
- Kannusta ystäviäsi järjestämään oma DEMOS-dialogi
- Järjestä itse uusi keskustelu

Muista!

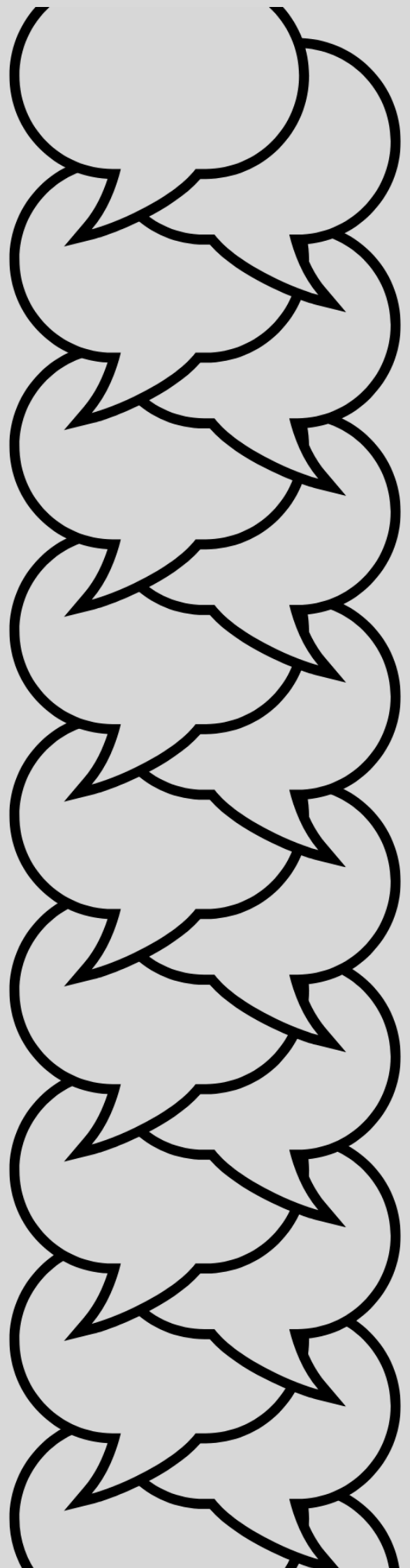
Onnistuneen dialogin järjestämiseksi voit aina käyttää omaa asiantuntemustasi:

- Tiedätkö hyviä jäänmurtajia? Käytä niitä!
- Tunnetko hyvin kohderyhmäsi tarpeet? Muokkaa DEMOS-dialogia ja/tai tapahtumaasi vastaamaan näitä tarpeita!
- Uskotko, että ryhmäsi hyötyisi turvallisemman tilan periaatteista? Laadi nämä etukäteen tai yhdessä ryhmäsi kanssa!
- Oletko erinomainen leipuri? Leivo kakku osallistujille!
- (Itse asiassa jokainen dialogi hyötyisi kupillisesta teetä tai kahvia ja palasta herkullista kakkua).

*Muistutuksena lukijalle: DEMOS-
dialogi ei ole väittelyä eikä
edunvalvontamenetelmä. Se ei
ole myöskään sovittelu- tai
konfliktinratkaisumenetelmä.
Keskustelun tarkoituksena ei ole
testata, pystytkö sinä järjestäjänä
muuttamaan osallistujien
näkökulmia tai käännyttämään
nämä toiselle kannalle.
Tavoitteena ei ole myöskään
tehdä dialogista mahdollisimman
mielenkiintoista tai jännittävää.*

*Sen sijaan sinun tehtäväsi on
helpottaa tasavertaista ja
rakentavaa keskustelua, jossa
ihmiset voivat jakaa erilaisia
näkökulmia (ei vain kahta
erilaista näkökulmaa), keskittyä
toistensa kuuntelemiseen ja
oppia uutta itsestä, toisista sekä
keskusteltavasta aiheesta.*

6.1. Oman DEMOS–dialogin suunnittelemine

Kun järjestät DEMOS–dialogin, tärkeintä on aloittaa hyvällä valmistelulla. Sinun on mietittävä tapahtumalle aika, paikka ja määriteltävä osallistujajoukko. Lisäksi on pohdittava, miten voit helpottaa dialogin käymistä, millaista materiaalia tarvitset ja miten viestit dialogista ennen ja jälkeen keskustelun.

DEMOS–dialogin järjestäjänä päätät myös keskusteltavasta aiheesta sekä dialogin pääkysymyksistä DEMOS–dialogikorttien avulla. Lisäksi on hyvä olla yhteydessä osallistujiin keskustelun jälkeen, jotta kuulet, onko dialogi rohkaissut heitä toimimaan aktiivisesti omissa paikallisyhteisöissään. Ja kuten me kaikki tiedämme, on aina hyvä idea tarjota vettä, kahvia, teetä ja välipalaa. Sekin yleensä rentouttaa ilmapiiriä.

Tuntuuko tämä työläältä? Sitä se voi joskus ollakin! Voi siis olla hyvä idea järjestää tapahtuma yhdessä muiden ihmisten kanssa. Näin voitte jakaa vastuun ja auttaa toisiaanne. Tämä myös tekee asioista yleensä paljon motivoivempia ja hauskempia!

Varmista, että sinulla on riittävästi aikaa valmistella DEMOS–dialogia ja ottaa yhteyttä osallistujiin. Panostamalla valmisteluun luot samalla myös pohjan hyvälle keskustelulle – tämä koskee niin osallisuuden kokemusta kuin turvallisuuden tunnetta.

Osallistujan on tärkeää ymmärtää, mihin hän on osallistumassa. Yleissääntönä voidaan todeta, että mitä paremmin varmistamme, että osallistujat ovat tietoisia yksityiskohdista, kuten siitä, mitä tapahtuu ja missä, keitä keskustelussa on paikalla ja miksi, sitä enemmän ”työkaluja” heillä on osallistua keskusteluun ja tuntea olonsa mukavaksi sen aikana.

Tapahtumapaikalla on tärkeä rooli keskinäisen luottamuksen ja tasavertaisen keskusteluilmapiirin luomisessa. Paikalle saapumisen pitäisi tuntua helpolta ja turvalliselta, minkä vuoksi kannattaa valita poliittisesti ja ideologisesti neutraali paikka.

Dialogissa osallistujat istuvat usein piirissä ilman pöytiä. Ympyrä on lisäksi hyvin demokraattinen muoto dialogille. Kaikki näkevät toistensa kasvot, eikä kukaan istu etu- tai takarivissä. Jokainen on tasa-arvoinen.

Toisin sanoen luottamuksen rakentaminen alkaa jo valmisteluvaiheessa. Jo etukäteen luodulle perustalle on myös helpompi lähteä rakentamaan luottamusta keskustelun aikana.

Kysymyksiä, jotka auttavat sinua valmistelemaan oman DEMOS-dialogisi

- Mikä olisi hyvä aihe? Käytä DEMOS-dialogikortteja pohtiaksesi tätä!
- Missä DEMOS-dialogi järjestetään? Mikä olisi hyvä paikka osallistujille? Käydäänkö keskustelua kasvotusten vai verkossa?
- Ketkä osallistuvat keskusteluun?
- Kuka ohjaa keskustelun? Pitäisikö jonkun kirjata keskustelu ylös?
- Miten pyydät palautetta?

Ota huomioon tilan valitsemisessa seuraavat seikat:

- Mitä paikka symboloi? Onko tapahtumapaikka leimattu tietyllä käyttötarkoituksella, ja mitä se merkitsee eri osallistujille?
- Onko paikka rauhallinen ja sellainen, jossa on mahdollisimman vähän häiriötekijöitä?
- Onko tilassa mahdollista siirtää pöydät pois tieltä ja järjestää tuolit piiriin? Pieni muutos perinteisessä istumajärjestyksessä vaikuttaa merkittävästi dialogin laatuun.
- Onko tilaa riittävästi? Onko jokaiselle oma tuoli?
- Kuinka monta osallistujaa odotat paikalle? Voidaanko osallistujaryhmä jakaa pienryhmiin? Pienryhmien ihanteellinen koko dialogia varten on noin kymmenen henkilöä.
- Onko osallistujien helppo kuulla toisiaan? Kaikuuko tila tai kuuluuko taustalta melua?
- Mitä aiot tehdä luodaksesi lämminhenkisen ja kutsuvan ilmapiirin tapahtumapaikalla? Voitko tarjota vaikkapa kupin kahvia tai kenties soittaa taustamusiikkia?
- Miten ihmiset tutustuvat toisiinsa? Toisen nimen tunteminen helpottaa myös keskustelua – nimilappujen tarjoaminen on yleensä hyvä idea!

6.2. Osallistujien määritteleminen ja kutsuminen DEMOS–dialogiin

Olet nyt aloittanut oman DEMOS–dialogitapahtumasi suunnittelun. Onnittelut! Seuraava vaihe on osallistujien määrittäminen. Keitä siis pitäisi kutsua mukaan?

Osallistujien moninaisuus vastaa yleensä myös heidän näkökulmiensa monipuolisuutta. Tällä on merkittävä vaikutus siihen, lisääkö dialogi ymmärrystä aiheesta. Moninaisuuden ansiosta on usein mahdollista saada odottamattomia oivalluksia, jotka eivät olisi syntyneet ilman kyseistä keskustelua.

Osallistujien moninaisuutta voidaan tukea kutsumalla keskusteluun ihmisiä erilaisista taustoista. Tämä voi tarkoittaa erilaista koulutustasoa, erilaisia kulttuureja ja uskontokuntia, eri ikäryhmiä, erilaisia sosioekonomisia taustoja sekä erilaisia elämäntilanteita. On myös tärkeää tunnistaa kaikki aiheeseen liittyvät ryhmät – älä valitse keskusteluun vain kahta ääripäätä.

Voit kutsua mukaan tuttuja ihmisiä – se voi helpottaa asiaa. Kutsu kuitenkin tuttuja ihmisiä erilaisista taustoista ja asemista.

Kun määrittelet osallistujia, sinulla pitäisi olla jo keskustelun aihe valmiina. Käytä tähän DEMOS–dialogikortteja. Määrittelemällä osallistujat voit tunnistaa paremmin kaikki ne ryhmät, jotka pitävät aiheita tärkeinä, sekä ihmiset, jotka olisi tärkeä kutsua mukaan. Tämä vie aikaa, mutta kantaa lopulta hedelmää koko dialogin ajan.

Voit aloittaa osallistujien määrittelyn miettimällä eri ryhmiä, henkilöitä, toimijoita ja organisaatioita, jotka liittyvät aiheeseen. Määrittele ensisijainen kohderyhmä ja muut sidosryhmät – kenen muiden tulisi olla keskustelussa mukana? Mieti lisäksi, onko olemassa henkilöitä, jotka eivät yleensä osallistu tämäntyyppisiin keskusteluihin, ja kutsu myös heidät mukaan.

**Nämä kysymykset auttavat sinua
määrittelemään monipuolisen osallistujajoukon**

- Kuka on ensisijainen kohderyhmä?
- Kenelle aihe on tärkeä?
- Kenen elämää aihe vaikuttaa?
- Ketkä eivät yleensä osallistu tätä aihetta koskeviin keskusteluihin?
- Kuka muu voisi olla kiinnostunut tästä aiheesta?
- Kuka vaikuttaa aiheeseen liittyviin päätöksiin?
- Millaisten tahojen tulisi olla edustettuina? Julkinen sektori, politiikka, media, yritykset, järjestöt, taide- ja kulttuurikentän toimijat?

Suosittellemme lämpimästi, että kutsut kaikki osallistujat henkilökohtaisesti mukaan keskusteluusi. Näin on helpompi tukea monipuolisen joukon osallistumista. Tämä lisäksi minimoi tilanteen, jossa keskusteluun osallistuu paljon yhden tietyn ryhmän edustajia. Kutsumalla osallistujat syntyy myös avoimempi ilmapiiri aiheen pohtimiselle yhdessä ja rauhassa, tasavertaisesti ja rakentavasti keskustellen.

Osallistujien valintaan kannattaa käyttää aikaa – monipuolinen osallistujajoukko vaikuttaa merkittävästi dialogin syvyyteen ja siihen, miten erilaiset näkökulmat tulevat siinä esille. Tämä saattaa vaatia aikaa ja kärsivällisyyttä! Voit myös pyytää apua. Soita ystävällesi tai sukulaisellesi ja kysy, tuntevatko he jonkun, joka sopisi etsimääsi profiiliin. Voit myös pyytää osallistujaa tuomaan mukanaan oman ystävänsä.

Huomioi kutsun kirjoittamisessa seuraavat seikat:

- Mikä houkuttelee osallistujia osallistumaan keskusteluun?
Yritä katsella maailmaa heidän silmillään.
- Milloin ja missä keskustelu järjestetään?
- Mitä keskustelun aikana tapahtuu ja mikä on päivän ohjelma?
- Mihin käytännön asioihin on kiinnitettävä huomiota?

Lähetä kutsut erilaisten, sopivien kanavien kautta. Voit soittaa, lähettää tekstiviestin, olla yhteydessä sähköpostitse sekä ottaa yhteyttä ihmisiin sosiaalisen median ja paikallisten verkostojen avulla. Voit myös räätälöidä kutsun kohderyhmälle sopivaksi.

6.3. DEMOS–dialogin ohjaaminen

DEMOS–dialogi on aina ohjattu keskustelu, johon osallistuu kasvotusten noin 5–12 eri taustoista tulevaa ihmistä. Etäkeskusteluissa osallistujamäärä on pienempi, noin 4–6 henkilöä.

Ohjaajan tehtävänä on varmistaa, että keskustelu on rakentavaa ja että dialogi pysyy mahdollisimman tasavertaisena. DEMOS–dialogin pelisäännöt toimivat tärkeänä tukena sekä ohjaajalle että osallistujille. Pelisäännöt tulisi käydä läpi, ja niistä tulisi käydä keskustelua dialogin alussa. Voit myös kysyä osallistujilta ehdotuksia mahdollisista muutoksista tai lisäyksistä pelisääntöihin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole aloittaa dialogia tai väittelyä pelisääntöistä, vaan DEMOS–dialogiin valitusta aiheesta. Jokaisen osallistujan tulisi tämän jälkeen sitoutua noudattamaan pelisääntöjä.

Ohjaajan rooli dialogin aikana on palvella keskustelua ja sen rakennetta. Hyvä ohjaaja on aktiivinen, mikä tarkoittaa, että ohjaaja osallistuu dialogiin tavalla, joka tukee kaikkien osallistumista. Ohjaaja voi esimerkiksi jakaa omia esimerkkejä aiheeseen liittyen sekä näin kannustaa muita jakamaan omiaan. Tämän tulisi kuitenkin tapahtua ottamatta aiheeseen kantaa tai valitsematta puolta. Ohjaajan tulisi siis pysyä niin neutraalina kuin mahdollista. Ohjaaja on myös vastuussa aikataulusta ja siitä, että kaikki saavat mahdollisuuden osallistua dialogiin.

Ohjaaja varmistaa, että dialogilla on vaikutusta. Tämä tarkoittaa, että dialogisi on vastannut DEMOS–hankkeen päätavoitteisiin.

DEMOS-dialogin vaikutusta voidaan arvioida näillä apukysymyksillä:

- Järjestitkö DEMOS-dialogin? Jos vastasit kyllä, olet tukenut yhteiskunnallista dialogia ja auttanut kansalaisia oppimaan lisää demokratiasta innostavalla ja rakentavalla tavalla.
- Oliko teillä monipuolinen osallistujaryhmä? Jos kyllä, olet todennäköisesti saanut uusia oivalluksia ja ymmärrystä itsestäsi, muista ja keskustellusta aiheesta.
- Oliko keskustelu rakentavaa? Jos vastasit myöntävästi, olet todennäköisesti tukenut luottamusta ja osallistumista keskusteluun, ja siten mahdollistanut uusien oivallusten ja ymmärryksen syntymisen niin itsestä, muista kuin aiheesta.
- Oliko keskustelu tasavertaista – oliko kaikilla mahdollisuus puhua halutessaan? Jos vastasit myöntävästi, nostettiin esiin todennäköisesti erilaisia näkökulmia aiheeseen, mikä mahdollistaa uusien oivallusten syntymisen sekä ymmärryksen lisääntymisen itsestä, muista ja aiheesta.
- Saivatko osallistujat uusia oivalluksia tai tärkeältä tuntuvia ajatuksia? Jos kyllä, olet todennäköisesti syventänyt ymmärrystä itsestä, muista ja aiheesta.
- Jos vastasit kyllä suurimpaan osaan edellä mainituista kysymyksistä, olet onnistuneesti vahvistanut demokratiakulttuuria. Hienoa työtä!

DEMOS-tiimi kerää tietoa ja palautetta DEMOS-dialogeista, tehdäkseen hankkeen vaikutusta näkyväksi.

Keskustelun järjestäjä tai ohjaaja voi viestiä dialogista sekä sen oivalluksista tai pääkohdista, jos tästä on sovittu yhdessä osallistujien kanssa. Järjestäjä tai ohjaaja voi myös kutsua dialogiin kirjurin, joka kirjaa keskustelun tavalla, joka tukee osallistujien anonymiteettiä. Tämä helpottaa dialogin arviointia ja raportointia. Dialogin jälkeen järjestäjä voi lähettää osallistujille ”kiitoskirjeen”, johon on nostettu mukaan esimerkiksi keskustelussa nousseita oivalluksia. (Lue lisää tästä DEMOS-dialogien käsikirjoituksesta).

Hankkeen kannalta on tärkeää saada palautetta järjestetyistä dialogeista, jotta voimme kehittää DEMOS-dialogimenetelmää eteenpäin. Järjestäjä tai ohjaaja voi joko jakaa osallistujille QR-koodin palautekyselyyn, jonka osallistujat täyttävät itse TAI jakaa heille paperiset palautelomakkeet täytettäväksi – ja kopioida nämä itse DEMOS-verkkosivustolla olevaan Google Forms -lomakkeeseen.

DEMOS-dialogimenetelmän tarkoituksena on luoda osallistujien välille yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä kokemuksen yhteiskunnallisesta osallisuudesta. Lisäksi se tarjoaa syvemmän ymmärryksen syntymisen käsiteltävästä aiheesta ja erilaisista tarkastelukulmista. Parhaimmillaan dialogi synnyttää ennalta arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua. Dialogin tavoitteena ei ole päästä yksimielisyyteen.

Kaksi tärkeää taustatekijää DEMOS-dialogimenetelmän taustalla ovat:

1 Eri taustoista tulevien ihmisten kohtaaminen

Kun järjestät DEMOS-dialogin, muista kutsua mukaan paitsi ne, jotka ovat aktiivisia aiheen suhteen, myös ne, jotka eivät tule kuulluiksi. Yritä kutsua mukaan myös muita kuin ääripäitä tai vastakkaisia näkemyksiä. Kutsu mukaan sellaisia ääniä ääripäiden väliltä, joita ei ehkä tunnisteta yhtä helposti. Näin vältämme polarisoituneiden näkemysten korostamisen ja saamme kuulla myös uusia näkökulmia. Sen sijaan, että ajattelisit dialogin tehokkuutta tai keskusteluun osallistuvien lukumäärää, yritä sen sijaan miettiä moninaisuutta ja erilaisia todellisuuksia, joista osallistujat tulevat. Pohdi esimerkiksi keskustelijoiden ikää, sukupuolta, koulutustaustaa, asuinaluetta, tulostaustaa, ammattia sekä sitä, kuuluvatko he johonkin vähemmistöryhmään. Yritä erityisesti kutsua mukaan heitä, jotka eivät yleensä osallistu näihin keskusteluihin, eli niin sanottuja hiljaisia ääniä. Hiljaiset äänet vaihtelevat aiheen ja asiayhteyden mukaan, mutta näitä tunnistamalla voit järjestää monipuolisemman ja hedelmällisemmän keskustelun. Hiljaiset äänet voivat kontekstista riippuen esimerkiksi olla ikäihmisiä, nuoria, pienten lasten vanhempia, joilla ei yleensä ole aikaa osallistua tai vaikkapa työpaikkasi hiljaisempia henkilöitä. Ja nämä ovat vain muutamia esimerkkejä.

2 Omista kokemuksista puhuminen

Toinen keskeinen tekijä DEMOS-dialogissa on näkökulma, josta osallistumme dialogiin. Monesti osallistumme keskusteluun omilla mielipiteillämme, asettaen nämä vastakkain toisten mielipiteiden kanssa. Tai sitten järjestämme paneelikeskustelun, jossa asiantuntijat puhuvat omasta asiantuntemuksestaan tai puolustavat omaa asiaansa.

Mutta kun dialogin tavoitteena on syvempi ymmärrys, on tehokkaampaa ja hedelmällisempää puhua omista kokemuksista. Näin syntyy myös tasavertaisempia kohtaamisia, sillä mukaan voidaan ottaa ihmisiä, joilla on hyvin erilainen tietämys ja erilaiset näkemykset keskusteltavasta aiheesta. Sinun ei tarvitse olla keskusteltavan aiheen asiantuntija, vaan voit puhua omista kokemuksistasi riippumatta siitä, minkä DEMOS-kortin valitset keskustelun aiheeksi.

Tämä tapa käydä dialogia poikkeaa puhtaasti tietoon perustuvista keskusteluista ja voi tuntua joillekin osallistujista uudelta, jopa epämukavalta tai vaikealta. Se kuitenkin mahdollistaa uusien oivallusten ja syvemmän ymmärryksen syntymisen. Tämä ei tarkoita, että meillä olisi oltava tietynlaisia kokemuksia tai että osallistujien olisi peiteltävä omaa tietämystään, vaan pikemminkin sitä, että keskustelemme tavalla, jossa jaamme, miten keskusteltava aihe tai ilmiö näkyy elämässämme ja millaiset kokemukset ovat vaikuttaneet ajatuksiimme. Eivätkä vain kokemukset, vaan myös muistot, tunteet sekä käsityksemme tulevaisuudesta. Kun jaamme kokemuksiamme sen sijaan, että ilmaisimme vain mielipiteemme, pääsemme yleensä syvemmälle aiheeseen. Usein tämä myös luo ilmapiirin, jossa emme koe, että meidän tarvitsee puolustaa tai vastustaa muita osallistujia yhtä paljon tai "viedä" heiltä heidän kokemuksiaan. Pikemminkin voimme jakaa hyvin erilaisia kokemuksia yhdessä turvallisella tavalla. Ja tämä mahdollistaa rakentavamman keskustelun syntymisen.

Huomioitavaa: Ennen kuin aloitat itse keskustelun, käy DEMOS-dialogikorttien avulla läpi faktapohjainen johdanto aiheeseen, jotta keskustelu lähtee hyvin käyntiin. Kokemusten jakaminen ei tarkoita sitä, että dialogia saa käyttää väärän tiedon levittämiseen.

MALLI DIALOGIN KÄYNNISTÄMISEKSI perustuen osaamismalliin (competency model)⁶

➔ **4 askelta kohti parempaa dialogia**

1 Lisää tietämystäsi:

- Opi lisää dialogista ja muista vuorovaikutuksen tavoista
- Ymmärrä dialogin ja hyvän kommunikaation periaatteet ja tekniikat

2 Paranna vuorovaikutustaitojasi:

- Paranna puhe- ja kuuntelutaitojasi (aktiivinen kuuntelu ja puheen selkeys)
- Ole tietoinen ”kehonkielestä” ja tunteista

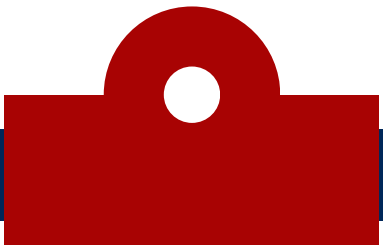
3 Tarkastele asennettasi, motivaatiosi ja tahtoasi:

- Pohdi omaa ajattelutapaasi sekä avoimuuttasi dialogia kohtaan
- Arvioi motivaatiosi osallistua mielekkäisiin keskusteluihin ja pohdi, miten voisit parantaa tätä

4 Harjoittele:

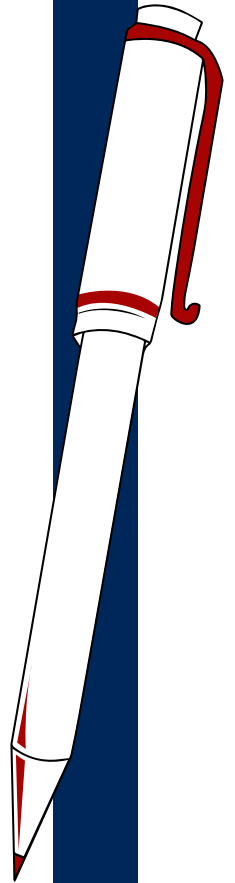
- Käy säännöllisesti dialogia sekä osallistumalla erilaisiin tilaisuuksiin että järjestämällä/ohjaamalla omia keskusteluja
- Sovella oppimaasi ja kehitä vuorovaikutustaitojasi

5 LISÄASKEL: Juhli edistymistäsi: tunnista myös pienet voitot dialogimatkallasi!

Mitä tarvitsen DEMOS-dialogin järjestämiseksi?

- DEMOS-opas ☐
- DEMOS-dialogikortit ☐
- DEMOS-dialogin käsikirjoitus
(muokattuna omaan tarkoitukseesi) ☐
- Paikka, jossa keskustelu järjestetään ☐
- Osallistujat ☐
- Muistiinpanovälineet itsellesi ☐
- Kyniä ja paperia / post it -lappuja
osallistujille ☐
- Juotavaa ja välipalaa ☐
- Kirjuri, joka halutessasi kirjaa ylös
keskustelun tai joitakin ajatuksia siitä ☐

DEMOS-dialogin käsikirjoitus

Olemme luoneet valmiin käsikirjoituksen, joka auttaa sinua oman keskustelusi järjestämisessä. Käsikirjoituksesta löydät joustavan aikataulun, vinkkejä, valmista sanoitusta ohjaajalle sekä kysymyksiä, jotka auttavat sinua aloittamaan ja päättämään keskustelun. Voit itse muokata käsikirjoitusta sopivammaksi ryhmäsi, aiheesi, aikataulusi ja tapahtumapaikkasi mukaan.

Näin onnistut keskustelun ohjaamisessa

Näitä ohjeita noudattamalla onnistut mitä todennäköisimmin DEMOS-dialogin ohjaajana. Lisää työkaluja keskustelun ohjaamiseen löydät [Erätauko-säätiön nettisivuilta](#).

Ennen keskustelua

1 Harjoittele keskustelua etukäteen

Valitse aihe ja käy läpi valitsemasi demokratiakortti. Lue DEMOS-opas ja käy läpi DEMOS-dialogin käsikirjoitus. Mieti omia kokemuksiasi valitusta aiheesta. Mitä tiedät jo nyt? Tarvitsetko asiantuntijaa dialogin tueksi? Millaisia kokemuksia ja tunteita sinulla itselläsi on aiheesta? Mikä auttaisi sinua onnistumaan ohjaajana?

2 Kutsu keskustelijoita

Keitä olisi hyvä kutsua mukaan keskusteluun? Miten olisi mahdollista synnyttää uusia oivalluksia ja oppia uutta aiheesta ja toisista ihmisistä? Kutsu mukaan osallistujia ja informoi heitä riittävästi. Kerro, mistä DEMOS-dialogeissa on kyse ja mitä hyötyä osallistumisesta on heille itselleen.

3 Tila ja tunnelma

Mikäli mahdollista, järjestä keskustelu tilassa, jossa on mahdollista istua piirissä. Mieti esteettömyyttä ja sitä, onko tila mahdollisimman neutraali. Tarjoa juotavaa ja välipalaa. Tämä on yleensä mukavaa. Tulosta pelisääntöjä tilaan näkyville. Tee valmiiksi nimilaput, joihin jokainen voi kirjoittaa etunimensä isoilla kirjaimilla, jotta myös muut näkevät lukea sen.

4 Ota tarvittaessa huomioon

Ota huomioon erilaiset osallistujat, heidän tarpeensa, esteettömyys ja erilaiset kielitodellisuudet. Hyödynnä omaa asiantuntemustasi ja osaamistasi ryhmäsi kanssa. DEMOS-dialogi on joustava – tärkeintä on saada ryhmä osallistumaan, keskustelemaan ja jakamaan omia ajatuksiaan.

Keskustelun aikana

5 Johdanto

Kerro osallistujille, mikä on keskustelun tarkoitus ja kerro heille aiheesta. Pyydä kaikkia esittäytymään etunimellä, mikäli tämä on kulttuurissanne ok. Osallistujien ei tarvitse luetella ansioluetteloaan esittäytymisen aikana. Voit sen sijaan pyytää kertomaan esimerkiksi tuntemuksista keskusteluun osallistumiseen liittyen. Murra jää kysymällä säästä, osallistujien lempijäätelöstä tai vaikkapa lempielokuvasta.

6 Kerro kaikille, että onnistunut DEMOS-dialogi luodaan yhdessä

Kerro osallistujille, että heidän ajatustensa ei tarvitse olla täydellisesti hiottuja, eikä heillä tarvitse olla vankkoja mielipiteitä aiheesta. Dialogissa on kyse asioiden miettimisestä yhdessä, oppimisesta ja uteliaisuudesta. Se ei ole väittelyä eikä kilpailua omasta asiantuntemuksesta. DEMOS-dialogissa on kyse myös muiden kunnioituksesta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että epäasiallista käytöstä pitäisi suvaita.

7 Käytä tarvittaessa “puhe-esinettä”

Tämä esine – esimerkiksi vesipullo, pallo tai lelu – voi auttaa, jos ryhmä on hyvin aktiivinen ja puhelias. Kerro osallistujille esineen tarkoitus keskustelun alussa. Osallistujalla, joka pitää esinettä, on oikeus puhua. Muut kuuntelevat, eivätkä keskeytä. Esine kulkee osallistujalta toiselle, jotta kaikki saavat puhua.

8 Käy läpi DEMOS–dialogin pelisäännöt

Tue rakentavaa keskustelua pelisääntöjen avulla. Esittele säännöt, ja käy ne läpi osallistujien kanssa. Kysy kaikilta, tuleeko heille mieleen lisäyksiä ja sitoutuvatko he pelisääntöihin. Voit tarvittaessa muistuttaa ryhmää pelisäännöistä keskustelun aikana.

9 Tue tasavertaista keskustelua

Kun puhuttelet osallistujia, käytä heidän etunimiään. Tämä edistää yleensä luottamusta ja rentoa ilmapiiriä. Kerro keskustelun alussa, että haluat kaikkien osallistuvan keskusteluun, ja tämän helpottamiseksi voit kysyä heidän ajatuksiaan heiltä suoraan. Pidä kirjaa siitä, kuka on puhunut ja kuka ei. Näin voit pyytää heitä, jotka eivät ole vielä osallistuneet, jakamaan omia ajatuksiaan.

10 Tue osallistujia liittymään toistensa puheenvuoroihin ja ajatuksiin

Dialogin syventämiseksi on tärkeää tukea keskustelun kulkua. Kerro osallistujille, että dialogin syventymistä auttaa, jos he suhteuttavat sanomansa siihen, mitä muut ovat sanoneet. Tue kokempuhetta: Millaisia ajatuksia, tunteita, muistoja ja kokemuksia osallistujilla on tästä aiheesta? Tämä saattaa auttaa osallistujia ymmärtämään itseään, muita sekä aihetta hieman paremmin.

11 Varmista, että osallistujat pysyvät aiheessa

Keskustelu voi harhailla, mutta mitä enemmän osallistujat pysyvät aiheessa ja jakavat omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan aiheesta, sitä enemmän on mahdollista syventää ymmärrystä.

12 Tue keskustelun luottamuksellisuutta

Osallistujat voivat dialogin jälkeen jakaa ajatuksiaan siihen liittyen, pohtia dialogissa käsiteltyjä aiheita ja kertoa olleensa mukana DEMOS-dialogissa. Muiden osallistujien henkilöllisyys tulee kuitenkin pitää salassa, ellei kertomiseen ole saatu lupaa.

13 Kehu ja kannusta

Kiitä dialogin aikana osallistujia, kun he jakavat omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Kun pelisääntöjä noudatetaan, kiitä. Kannusta niitä, jotka eivät ole vielä sanoneet mitään. Kiitä lopuksi kaikkia siitä, että he ovat käyttäneet aikaansa osallistumiseen. Pyydä keskustelusta myös palautetta.

14 Rajaa tarvittaessa puheenvuorojen määrää ja pituutta

DEMOS-dialogin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien osallistuminen keskusteluun, ei vain aktiivisten ja rohkeiden. Kannusta kaikkia osallistumaan ja puutu tarvittaessa, mikäli joku pitää pitkän monologin. Jos joku osallistujista dominoi keskustelua, pyydä häntä odottamaan hetki puheenvuoronsa kanssa ja antamaan tilaa muille.

15 Tee tilaa hiljaisemmille keskustelijoille

DEMOS-dialogin tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien osallistuminen keskusteluun, ei vain aktiivisten ja rohkeiden. Pyydä heitä, jotka eivät ole vielä sanoneet mitään, jakamaan omia ajatuksiaan. Ketään ei kuitenkaan tarvitse pakottaa puhumaan. Voit myös rohkaista osallistujia keskustelemaan aiheesta vierustoverin kanssa ennen kuin avaat keskustelun koko ryhmän kanssa. Joskus tarvitaan useita dialogeja ennen kuin kaikki uskaltavat osallistua. Ja tämä on tosi ok.

Keskustelun lopussa

16 Kysy oivalluksia

Pyydä osallistujia kirjoittamaan ylös dialogin aikana ja sen seurauksena syntyneet oivallukset, tärkeät ajatukset ja/tai henkilökohtaiset lupaukset sekä jakamaan nämä sitten muiden osallistujien kanssa. Oivallukset auttavat päättämään keskustelun ja antavat lisätietoa siitä, mitä keskustelijat pitivät tärkeänä. Voit kerätä oivallukset osallistujilta, dokumentoida ne ja lähettää ne takaisin osallistujille kiitoskirjeen mukana.

17 Kerro, mitä tapahtuu keskustelun jälkeen

Kiitä osallistujia keskustelusta ja kerro, jos aiot jakaa tietoa keskustelusta sosiaalisen median kanavissa. Pyydä palautetta ja kysy, kokivatko osallistujat keskustelun rakentavaksi ja tasavertaiseksi. Voit myös rohkaista osallistujia järjestämään omia DEMOS-dialogeja sekä kannustaa seuraamaan hankkeen verkkosivuja ja sosiaalisen median kanavia. Muista kertoa, mikäli aiot hyödyntää keskustelun aikana nousseita ajatuksia ja oivalluksia jollain tapaa.

6.4. Keskustelusta viestiminen ja keskustelun paketointi

Viestintä

Voit käyttää DEMOS-viestintämateriaaleja mainostaaksesi keskusteluasi sekä viestiäksesi oivalluksista, joita syntyi keskustelun aikana tai sen jälkeen.

Käytä hashtageja #DEMOSDialogi ja #DEMOSDialogue, jotta voimme seurata eri puolilla Eurooppaa järjestettäviä keskusteluja. Voit myös merkitä DEMOS-hankkeen sekä hankkeen yhteistyöorganisaatiot mukaan somejulkaisuihisi.

Keskustelun paketoiminen ja dialogin vaikuttavuus

DEMOS-dialogien päätavoitteena on:

- 1 Lisätä yhteiskunnallista dialogia
- 2 Parantaa kansalaisten dialogitaitoja
- 3 Auttaa kansalaisia oppimaan lisää demokratiasta inspiroivalla ja rakentavalla tavalla
- 4 Näiden kolmen edellä mainitun tavoitteen avulla: Vahvistaa demokratiakulttuuria

Oman DEMOS-dialogin järjestäminen edistää edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista. Voit tukea dialogin vaikuttavuutta esimerkiksi viestimällä dialogista tai siinä syntyneistä oivalluksista. Voit myös kannustaa ystäviäsi järjestämään oman DEMOS-dialogin, järjestää uuden keskustelun saman osallistujajoukon kanssa tai kutsua keskustelun äärelle uusia osallistujia.

Myös me DEMOS-tiimissä haluaisimme kuulla, miten järjestämäsi keskustelu sujui ja millaisia oivalluksia sen aikana syntyi. Täytähän siis Google Forms -lomakkeen keskustelun jälkeen ja vastaat kysymyksiin. Samalla voit antaa myös meille palautetta. Tämä auttaa meitä tekemään dialogit ja niissä syntyneet oivallukset näkyviksi sekä osoittamaan, että rakentavien dialogien järjestäminen tärkeistä asioista on mahdollista jokaiselle.

Dialogin jälkeen on mahdollista järjestää työpaja ratkaisujen löytämiseksi tai päätöksenteon tueksi, mikäli tämä koetaan tarpeelliseksi, mahdolliseksi tai hyödylliseksi.

Onnittelut! Olet päässyt DEMOS-oppaan loppuun! Nauti kuppi kahvia tai teetä. Nyt on täydellinen hetki aloittaa oman DEMOS-dialogin suunnittelu ja toteuttaminen!

Lähteet

1. Democracy Index 2023: Age of Conflict, Economist Intelligence Unit report, February 2024, <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2023/> (Viitattu: 26.2. 2024)
2. Christina Tudose, State of Democracy 2023, IPSOS KnowledgePanel, December 2023, <https://www.ipsos.com/en/heading-biggest-election-year-ever-satisfaction-democracy-low> (Viitattu: 21.2.2024). Global State of Democracy 2023, International IDEA, <https://www.idea.int/gsod/2023/> (Viitattu: 18.2.2024)
3. Democracy Report 2023: Defiance in the Face of Autocratization, V-Dem Institute, https://www.v-dem.net/documents/29/V-dem_democracyreport2023_lowres.pdf (Viitattu: 23.2.2024)
4. "Freedom in the World 2023: Marking 50 Years in the Struggle for Democracy", Freedom House, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-03/FIW_World_2023_DigitalPDF.pdf (Viitattu: 24.2.2024)
5. DEMOS-hankkeen lyhyt kysely demokratiaan liittyen toteutettiin marraskuun 2023 ja tammikuun 2024 välisenä aikana. Kyselyssä keskityttiin pääasiassa kolmeen hankkeeseen osallistuvaan maahan – Kroatiaan, Suomeen ja Puolaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 328 henkilöä: 122 puolan kielellä, 104 kroatian kielellä, 54 englannin kielellä (monipuolisin ryhmä – vastaajia eri kansallisuuksista ja 16 eri maasta) ja 48 suomen tai ruotsin kielellä
6. Kompetenssit (competency model) ovat yhdistelmä/joukko taitoja, tietoja, kykyjä ja muita piirteitä tai henkilökohtaisia ominaisuuksia, jotka ovat olennaisia menestymisen kannalta tietyllä alalla (kuten konkreettisessa työssä tai keskustelun ohjaajana toimimisessa).

www.democracydialogues.eu